

על עבודת הקטורת. ובגמרא יבואר למה לא הורשו להשתתף בפייס זה רק חדשים בלבד.

והפייס הרביעי היו מכריזים **חדשים עם ישנים** כהנים עדיין לא זכו בעבודה זו יחד עם כהנים שכבר זכו: (3) באו והפיסו כדי לקבוע מי מעלה אברים מן הכבש למזבח.

אותם אברים שהועלו לכבש בפייס השני חזרו עתה והפיסו מי יעלה אותם מהכבש לראש המזבח על מנת להקטירם. (4)

גמרא:

תנא: מעולם לא שנה אדם בה. שכל כך הרבה כהנים היו בכל בית אב [העובדים

הכהנים את הנתחים את הראש ואת הפדר על העצים אשר על האש אשר על המזבח].

כ-א **למאי אתא?** שהרי הפדר אף הוא בכלל הנתחים ולמה נכתב במיוחד. (1)

לכדתניא: כיצד היה עושה? נותן את הפדר אבית השחיטה על מקום השחיטה ומעלהו על המזבח וזהו דרך כבוד של מעלה שבית השחיטה המלוכלך בדם לא יהא גלוי. (2)

מתניתין:

הפייס השלישי היו מכריזים בעזרה **חדשים לקטרת** כהנים שלא זכו מימיהם להקטיר קטרת **באו והפיסו.** יבאו וישתתפו בהגרלה

1. בשלמא הראש איצטריך למיכתב משום שלפני כן כתיב "והפשט את העולה" והייתי אומר שרק מה שבכלל הפשט הוא בכלל עריכה אבל הראש שכבר הותז מהבהמה על ידי השחיטה קודם ההפשט אינו בכלל עריכה. אבל הפדר הוא בכלל המופשטים ולמה נכתב במיוחד. רש"י.

2. ולכן לא הזכירה המשנה את הפדר יחד עם הראש כיון שאי אפשר להקטיר את הראש בלעדו הרי הוא בכלל הראש. תוד"ה מנין, לעיל כה. ב.

3. שמתוך שהופקעו הישנים מפייס שלישי חוזר וקורא לפייס זה חדשים גם ישנים. מאירי.

4. מרש"י ותו' משמע שכהן אחד היה מעלה את כל האברים, אולם ראשונים אחרים דעתם שששה כהנים היו מעלים את האברים למזבח כמנין הכהנים שהעלום לכבש [חוץ מהסלת

והחביתין והיין]. תו' ישנים וריטב"א. והר"י מלוניל כתב שאע"ג שהבאת האברים לכבש היתה ע"י הרבה כהנים משום "ברב עם הדרת מלך" אבל העלאתם משם למזבח לאו אורח ארעא הוא ויותר יש כבוד לשכינה במועט מבמרובין.

והמאירי כתב שמן הכבש למזבח הדבר יותר הדור באחד שלא ידמה עליו כמי שהוא עליו למשא.

ועוד נחלקו הראשונים, יש מהם שסוברים שהכהן שהעלה את האברים למזבח היה גם מקטירם. והריטב"א סובר שהיה רק מעלם למזבח והכהן הזורק את הדם הוא היה משליכם לתוך האש כדי שתיעשה עבודת הדם והבשר בכהן אחד. ריטב"א כה. א. במשנה פייס שני.

[והמשנה למלך כתב דמה שהביאו להריטב"א לומר כן הוא מדרגתן מי מעלה אברים לכבש ולא תני מי מקטיר אברים משמע דהמעלה אינו מקטיר. פ"ד מהל' תמידין ומוספין ה"ו].

אמר ליה אביי: הא, העולה שכיחא. שהרי יש הרבה עולות נדבה.

והא הקטרת לא שכיחא שקטרת חובה אינה אלא פעמיים ביום ואין מביאין קטרת בנדבה. ומסתבר שברכת העושר נאמרה רק בעבודה שאינה שכיחה. שאם לא כן נמצאו כל הכהנים עשירים.⁽⁷⁾

אמר רבא: לא משכחת צורבא מרבנן תלמיד חכם דמורי שמורה הוראה בישראל אלא דאתי משבט לוי או משבט יששכר.

משבט לוי: דכתיב שם בברכת משה לשבט לוי "יורו משפטיוך ליעקב".

משבט יששכר: דכתיב "ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל".

ומקשינן: ואימא יהודה נמי יצאו ממנו מורי הוראה, דכתיב "יהודה מחוקקי"⁽⁸⁾?

באותו יום] עד שמעולם לא אירע שלא יהא שם מי שלא הקטיר מימיו [מאירי].⁽⁵⁾

והוינן בה: מאי טעמא לא הניחו לכהן אחד לזכות פעמיים בקטרת?

ומשינינן: אמר רבי חנינא: מפני שמעשרת את העוסקים בה לכן רצו שתהא הזדמנות לכהנים רבים ככל האפשר לזכות בה כדי שיתעשרו.⁽⁶⁾

אמר ליה רב פפא לאביי: מאי טעמא היא מעשרת?

אילימא משום דכתיב בברכת משה לשבט לוי "וישימו קטורה באפיך". וכתיב בתריה "ברך ה' חילו", הרי שהקטרת מעשרת?

אי הכי הקטרת קרבן עולה נמי תהא מעשרת. דהכתיב בההיא קרא גופיה "וכליל על מזבחה", והיינו קרבן עולה שקרבה כליל על המזבח. ומדוע לא הקפידו גם בה שלא יקריבנה כהן אחד פעמיים?

5. ומכל מקום אם יארע כן לא היו הולכים לבית אב אחר לבקש כהנים אחרים אלא חוזרין חלילה על הבית אב שבאותו יום. מאירי.

6. בכהן גדול היה מקטיר את הקטרת כל שבעה ימים שקודם יוה"כ. וצ"ל שכל הטעם שלא הניחו לכהן אחד להקטיר יותר מפעם אחת כדי שלא יתעשר הכהן הדיוט יותר מהכהן גדול אבל בכהן גדול אין לחוש שיתעשר. שפת אמת.

7. רש"י. ובריטב"א מפרש דבריו שכיון שאין כל הכהנים ראויים שיתעשרו לכן אין העולה מעשרת אפילו את הראויים לכך.

ובתו' הרא"ש פירש שאמנם העולה גם כן מעשרת אלא שאין מקום לתקן שיפייסו עליה רק

חדשים שהרי כל אחד יכול לנדב ולהביא עולה ולהתעשר על ידיה. אלא שהוא מקשה על זה דאם כן גם בקטרת לא היה להם לדקדק ליקח רק חדשים שהרי אפשר להתעשר ע"י העולה.

ובחת"ס תירץ שאינו מתעשר אלא ע"י שניהם ששימו קטורה וגם כליל על מזבחיך ואז בריך ה' חילו ולכן לא הניחו להקטיר פעמיים שע"י העולות שכולם כבר הקריבו והקטרת שיקריב עולה מחברך בעשירות.

8. מקשים התו' למה לא הביאה הגמ' פסוק מן התורה דכתיב בברכת יעקב לבניו טרם מותו "לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו". ותירצו שמשם אין ראייה שאכן נתקיימה הברכה אבל המקרא שהביאה הגמ' מוכיח שכך היה

ומשנינן: **אסוקי שמעתא אליבא דהלכתא קאמינא** שמורי הוראה שמשבט לוי ויששכר יודעים להורות אליבא דהלכתא אבל משבט יהודה אף שחכמים הם לא זכו להיות הלכה כמותם.

אמר רבי יוחנן: אין מפייסין על תמיד של בין הערביים.

אלא, כהן שזכה בו בעבודה מסויימת בתמיד של שחרית זוכה בו באותה עבודה גם ערבית בתמיד של בין הערביים.⁽⁹⁾

מיתיבי מהא דתניא: כשם שמפייסין שחרית כך מפייסין בין הערביים?

ומשנינן: **כי תניא היא — בקטרת.** שהיו מפייסין שנית לקטרת של בין הערביים, שהרי לא הניחו לכהן אחד שיקטיר קטרת פעמיים. אבל בעבודות התמיד שלא היו מקפידין על כך שלא יעבוד כהן אחד אותה עבודה פעמיים, לא היו מפייסין שוב לתמיד של בין הערביים.

ומקשינן: **והתניא: כשם שמפייסין לו שחרית, כך מפייסין לו ערבית.** ומדקתני "לו" ולא "לה" משמע שמדובר בתמיד, שהוא לשון זכר, ולא בקטרת שהיא לשון נקבה?

ומתריצין: **אימא "לה"**. ואכן אף ברייתא זו מדברת בקטרת.

ומקשינן: **והתניא: כשם שמפייסין לו שחרית כך מפייסין לו ערבית. וכשם שמפייסין לה שחרית כך מפייסין לה ערבית.** הרי שבריייתא זו מדברת בין בתמיד בין בקטרת שמפייסין להם שנית בין הערביים. וקשיא לרבי יוחנן?

ומתריצין: **אמר רבי שמואל בר רב יצחק: הכא בשבת עסקינן.** שהוכרחו לפייס בו שנית בין הערביים אף בתמיד, הואיל ומשמרות מתחדשות מתחלפות בחצות יום השבת, והכהנים שזכו בתמיד של שחרית שוב לא עבדו בתמיד של בין הערביים.

אבל בשאר ימות החול לא היו עושין פייס שני לתמיד של בין הערביים. אלא הכהן שזכה בשחרית הוא זוכה גם בערבית.

והוינן בה: **ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא** לסברת המקשה על רבי יוחנן שהיו חוזרין ומפייסין לתמיד של בין הערביים. תיקשי, **דהא נפישו לה פייסות,** ונמצא שהיו יותר מארבע פייסות. והלא שנינו בריש פרקין שרק ארבע פייסות היו בכל יום?

ומשנינן: **מייתי, כולחו מצפרא אתו.** כל הכהנים באו בבקר.

שיצאו מיהודה מחוקקים. תוד"ה יהודה.

ובמהרש"א הקשה ע"ז דכי לא נתקימה ברכת יעקב ח"ו. ומפרש דקרא דלא יסור שבט מיהודה מיירי בממונים לשררה עפ"י המלך ולא בהוראה אבל קרא דיהודה מחוקקי משמע שממונה מפי הקב"ה דכינוי הו"ד מורה על כך.

9. ומ"מ מודה רבי יוחנן שעשו עוד פייס בשביל סידור שני גזירי עצים בתמיד של בין הערבים שא"א לומר שאותו כהן שסידר בבקר יסדר גם בערב שהרי סידור הבקר היה ככהן אחד וסידור הערב היה בשני כהנים כדלקמן בע"ב. והפייס הזה היו עושים ביחד עם הפייס השני שכיון

מלך" לפיכך עדיף שכהנים רבים ככל האפשר יתעסקו בהקרבת אברי התמיד שזהו כבודו של מלך.

ומר רבי אליעזר בן יעקב סבר: מקום שכינה שהוא בבית המקדש – לא אורח ארעא!

אין זה דרך ארץ שכהן אחד יתחיל בעבודה ויעזבנה וכהן אחר יסיים אותה, לפי שנראה כאילו הדבר טורח להם אלא אותו כהן שהתחיל בעבודה הוא יסיימנה.

אמר רבא: לא רבי אליעזר בן יעקב אית ליה דרבי יהודה הסובר [לעיל כה, ב] שלא היה פייס למחתה. אלא רבי אליעזר בן יעקב סובר שאכן היה פייס נפרד למחתה.

ולא רבי יהודה אית ליה דרבי אליעזר בן יעקב. אלא רבי יהודה סובר שהיה פייס להעלאת אברים מן הכבש.

דאם כן שאם תאמר שהם מודים זה לזה

כלומר, לא היתה התכנסות מיוחדת לצורך הפייס של תמיד של בין הערביים אלא באותה התכנסות של הבקר הפיסו פעמיים פעם אחת לצורך תמיד של שחרית. ודוכי ביה שחרית זכי והזוכה בה זכה. ופעם שניה הפיסו לצורך תמיד של בין הערביים, ודוכי בערבית זכי. והזוכה בה זכה. ולכן שתי הפייסות נחשבים לפייס אחד. (10)

שנינו במשנה: הרביעי חדשים עם ישנים מי מעלה אברים מן הכבש למזבח.

מתניתין דלא כרבי אליעזר בן יעקב.

דתנן: רבי אליעזר בן יעקב אומר: המעלה אברים לכבש הוא מעלה אותן לאחר מכן למזבח, כל כהן מעלה לראש המזבח את אותו איבר שהעלהו לפני כן על הכבש. (11)

ומבארין: במאי קמיפלגי?

מר תנא דמתניתין סבר: "כרב עם הדרת

הערבים בשביל הקטרת של בין הערבים ואם כל הכהנים כבר הקטירו מימיהם לא היו עושין פייס לבין הערבים אלא אותו הכהן שזכה בה בשחרית מקטירה בין הערבים כמו בכל עבודות התמיד. הל' תמידין ומוספין פ"ד ה"ח.

וכתב הרע"א דלא קשה על הרמב"ם דא"כ נפיש פייסות דהתנא נקט מילתא דפסיקא שלעולם אין פחות מארבע פייסות והיינו באופן שכבר הקטירו כל הכהנים אולם יתכן שיהיה יותר מארבע פייסות כשיש כהנים חדשים.

11. ומ"מ מודה רבי אליעזר בן יעקב שלא היו מעלים את האברים עד לראש המזבח בפעם אחת אלא בשתי פעמים. רש"י. ועיין בגבורת ארי לקמן ע"ב ד"ה כיצד שביאר טעם הדבר למה חילקו את העלאת האברים לשנים.

שאותו פייס [שנעשה לצורך תמיד של שחר] מועיל גם לתמיד של בין הערבים מסתבר שיפייסו אז גם בשביל שני הגזירין של בין הערבים. תוד"ה אלא.

10. גם לפי האמת צריך לומר כן לענין הקטרת שבודאי היו מפייסין שנית לקטרת של בין הערבים שהרי לא שנה בה אדם מעולם, וכדי שלא יקשה דאם כן נפיש פייסות צריך לתרץ שביחד עם הפייס השלישי לקטרת של שחרית עשו ג"כ פייס לקטרת של בין הערבים, או שמא גם בקטרת, הכהן שזכה בו בשחרית זוכה בו גם בערבית, ומה שהקפידו שלא יקטיר כהן אחד פעמים זה רק בימים שונים ולא באותו יום. תו' הרא"ש.

ודעת הרמב"ם שהיו עושין פייס נפרד בין

בצרו לה פייסות! יחסר להם ממנין ארבע הפייסות. ובעל כרחך שרבי אליעזר בן יעקב שמוריד את הפייס של העלאת אברים מהכבש למזבח מוסיף במקומו את הפייס של המחתה, כדי להשלים למנין ארבע הפייסות.

ורבי יהודה שמוריד את הפייס של המחתה מוסיף במקומו את הפייס של העלאת האברים מהכבש למזבח.

ואי משכחת תנא אם ימצא תנא דתני חמש שסובר שהיו חמש פייסות בכל יום, החוץ תנא דלא כרבי אליעזר בן יעקב ודלא כרבי יהודה, אלא הוא סובר שהיה גם פייס למחתה וגם להעלאת אברים מהכבש למזבח.⁽¹⁾

כ-ב

מתניתין:

קרבן התמיד קרב לפעמים בתשעה כהנים. לפעמים בעשרה. לפעמים באחד עשר. לפעמים בשנים עשר.

לעולם לא פחות מתשעה ולא יותר משנים עשר.

ביצד?

הוא עצמו היה קרב בכל יום בשחרית בתשעה כהנים כמפורט לעיל במשנה [כה א] מהולכת אברים לכבש ואילך.⁽²⁾

בחג הסוכות נוסף עוד כהן, שהיה מעלה למזבח ביד אחד צלוחית של מים כדי לנסכם על המזבח בשעת הקרבת התמיד של שחר.

הרי כאן עשרה כהנים.

בין הערבים שבכל יום, היה התמיד קרב באחד עשר כהנים.

הוא עצמו בתשעה כמו בתמיד של שחר, ושנים נוספים שמעלים בידם שני גזירי עצים להוסיף על עצי המערכה.

שכך היא המצוה להוסיף שני גזירי עצים בין בתמיד של שחר בין בתמיד של שחר די הערביים. אולם בעוד שבתמיד של שחר די בכהן אחד שיעלם על המערכה הרי בתמיד של בין הערבים צריך שני כהנים לכך. ובגמרא יליף לה מקרא.⁽³⁾

להעלאת אברים מהכבש למזבח, וכלל זאת לא מנה התנא אלא תשעה כי לפעמים יקרה שאחד מהכהנים שזכה בהולכת אברים לכבש בפייס השני יזכה גם בהעלאתם למזבח בפייס הרביעי. והתנא אינו מונה אלא מספר הכהנים שלעולם אין פחות מהם וכלשונו "לא פחות ולא יותר". תוד"ה דתנן.

ובתו"ד כתב שמשנתנו לא מונה אלא עבודות שזכו בהן בפייס השני ואילו העלאת אברים מכבש למזבח היה בפייס הרביעי.

3. ובתמיד של שחר לא מנה את הכהן המסדר

1. עיין תוד"ה ואי, שביארו למה לא אמרה הגמרא דההוא תנא סבירא ליה דהיו מפייסין בנפרד לתמיד של בין הערבים ודלא כרבי יוחנן. וזה היה הפייס החמישי.

2. רש"י מפרש שהמשנה כרבי אליעזר בן יעקב שלא היה כהן נוסף להעלאת האברים מהכבש למזבח ולכן לא מנה התנא רק תשעה.

אולם התוס' מקשים על זה, דהרי המשנה הקודמת אתיא דלא כרבי אליעזר בן יעקב וא"כ רישא רבנן וסיפא רבי אליעזר בן יעקב. אלא שגם משנה זו סוברת כרבנן שהיה כהן נוסף